Verohallinto
PL 325
00052 VERO

Lakivaliokunnalle

30.1.2023

Viite / Diaarinumero

Eduskunnan lakivaliokunta on varannut Verohallinnolle tilaisuuden antaa lausunto käsiteltävänä olevasta valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksukyvyttömyyslainsäädännön harmonisoinnista (maksukyvyttömyysdirektiivi II) (U 101/2022 vp).

Verohallinto kunnioittavasti lausuu seuraavaa:

Verohallinto puoltaa valtioneuvoston näkemystä direktiiviehdotuksen tavoitteiden kannatettavuudesta ja ehdotetun direktiivin vaikutuksista Suomen lainsäädäntöön.

Direktiiviehdotus kokonaisuudessaan osoittaa, että maksukyvyttömyysmenettelyissä havaitut ongelmat ovat samanlaisia kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Velkojien, pesänhoitajien ja selvittäjien ongelmana ovat muun muassa velkojia vahingoittavat toimet maksukyvyttömyyden aikana, omaisuuden jäljittämisen vaikeus tai jopa mahdottomuus ja maksukyvyttömyysmenettelyiden heikko realisaatiotulos. Yleinen ongelma on myös velallisten hakeutuminen maksukyvyttömyys- tai saneerausmenettelyihin riittävän ajoissa.

Verohallinto puoltaa valtioneuvoston esittämää kantaa direktiiviehdotukseen yhtä seikkaa lukuun ottamatta: Verohallinnon näkemyksen mukaan olisi perusteltua harkita lainsäädännön kehittämistä siten, että yrityksen johdolla olisi korvausvastuun uhalla velvollisuus hakeutua maksukyvyttömyysmenettelyyn. Valtioneuvoston kirjelmässä on todettu, että vastaavan kaltaista sääntelyä on joissakin jäsenvaltiossa, mutta niistä on jouduttu viime vuosien poikkeusoloissa säätämään poikkeuksia. Poikkeusoloissa säädetyt poikkeukset eivät osoita, että lainsäädäntö on yleisesti epätarkoituksenmukainen (vrt. Suomen lainsäädännössä pandemian aikana voimassa olleet väliaikaiset konkurssimenettelyä ja ulosottoa koskevat säännökset). Direktiivin ehdottama sääntely ohjaisi yrityksiä hakeutumaan maksukyvyttömyysmenettelyihin riittävän aikaisessa vaiheessa. Ehdotettu johdon siviilioikeudellinen vastuu on välttämätön, jotta sääntelyllä olisi todellista käytännön merkitystä. Valtioneuvoston kirjelmässä viitataan takaisinsaantisääntelyyn ja rikoslakiin, jotka toteuttavat samaa johdon vastuuseen saattamisen tavoitetta. Verohallinnon näkemyksen mukaan ne eivät riittävästi toteuta sitä tavoitetta, joka direktiiviehdotuksessa on esitetty. Käytännössä johdon vahingonkorvausvelvollisuus velkojalle syntyy vain silloin, kun johto on toiminnassaan syyllistynyt velallisen rikoksen tunnusmerkistön täyttävään menettelyyn. Saattaisi olla myös yrityksen johdon kannalta tarkoituksenmukaisempaa, että vastuukysymysten ratkaisuun olisi käytettävissä muukin menettely kuin rikosprosessi.

Takaisinsaantia koskevissa artikloissa (artiklat 2 - 14) käytetyt ilmaisut näyttävät viittaavan siihen, että näiden artiklojen osalta maksukyvyttömyysmenettelyllä tarkoitetaan vain konkurssiin rinnastuvaa menettelyä. Muissa maksukyvyttömyysmenettelyissä - etenkin niissä, jossa määräysvalta ja varojen hallinta pysyy velallisella - ei ole 'insolvency estate' -hallintoa, joka vastaisi takaisinsaannin perusteella palautuneiden varojen asianmukaisesta käytöstä. Tulevissa direktiiviehdotusta koskevissa neuvotteluissa olisi ehkä syytä kiinnittää huomiota artiklojen soveltamisalan tarkempaan ilmaisuun, tai ottaa huomioon k.o. artikloissa erikseen ja nimenomaisesti menettelyt, joissa määräysvalta jää velalliselle. (vrt. HE 251/2022 yrityssaneerauslakiin ehdotetuista muutoksista, joka sisältää säännösehdotuksen takaisinsaannilla palautuneiden varojen hallinnoinnista ennen maksuohjelman vahvistamista).

Artiklassa 68 esitetyt toimet kansallisten maksukyvyttömyyslainsäädäntöjen läpinäkyvyyden lisäämiseksi ovat erittäin kannatettavia. Nykytilanteessa on erittäin vaikeaa löytää luotettavaa ja varmasti ajantasaista tietoa jäsenvaltioiden maksukyvyttömyysmenettelyjen sisällöstä. Menettelyjä koskevan oikeudellisen tiedon löydettävyys, maksukyvyttömyystapauksia koskevan tiedon löydettävyys ja varallisuutta koskevan rekisteritiedon käytettävyys ovat erittäin tärkeitä kehittämiskohteita rajat ylittävissä maksukyvyttömyysmenettelyissä.

Johtava perinnän asiantuntija Seija Kareinen

Verohallinto
Verotuksen ohjausyksikkö
Vääksyntie 4
Helsinki

www.vero.fi
puh. 029 512 000
faksi 029 512 6100
VEROH 0100/w 5.2012